

LA GUERRA

REDACCIÓ:

Màrtirs de Jaca, 9

SUBSCRIPCIÓ:

1'75 pts. trimestre

ANUNCIS: Preus convencionals, segons tant i número d'insercions.

ANY II - NÚMERO 71

OLOI, 2 DE NOVEMBRE DEL 1935

PREU 15 cèntims.

SOBRE LA GUERRA

per R. PLA ICORAL

II

La gran tragèdia totjust acabada ara fa disset anys, no fou pas la primera experiència d'aquesta mena per la qual ha tingut de passar la humanitat incorregible. Amb tot, els seus resultats, les seves horroroses conseqüències superen, d'una manera incalculable, tot quant s'havia vist fins allavors.

El balanç de la fi de la guerra, el balanç de tot allò que es pot pesar, medir o comptar, no podia ésser ni més tràgic ni més eloqüent. Heus-lo ací:

10	milions	de morts
19	»	de ferits
10	»	de mutilats
7	»	de presoners
9	»	d'orfes
5	»	de vídues
10	»	de refugiats
74	»	de mobilitzats

Fora una tasca vana, voler analitzar amb paraules el que aquestes xifres representen, tota vegada que parlen per elles soles. No són números fets, inexpressius, sinó que simbolitzen tota una epopeia de dolor, de destrucció i de llàgrimes, com cap més en registra la Història. Davant aquests números, davant la tràgica realitat que representen, hom compren i valora en tota la seva importància l'esforç idealista de tots aquells homes que després de la passada guerra mundial han intentat, d'una manera o altra, fer possible l'establiment de la pau en el món. Els noms de Wilson, de Briand, de Barthou, d'Henderson entre altres, mereixen, en aquest aspecte, una gratitud eterna.

I, tanmateix, per què tota aquella incabable i dantesca llista de víctimes que acabem d'enumerar? Per què tota aquella obra de massacre i destrucció de precioses vides humanes? La passada guerra fou voltada d'una aureola idealista que estava molt lluny de merèixer. Hom digué que era la guerra de la llibertat de les nacions, una guerra feta expressament contra la rapinya de l'imperialisme i fins i tot — oh paradoxa — la guerra que ha-

via d'acabar per sempre més amb totes les guerres... Altra volta el si vis pacem para bellum, servint de bandera i excusa.

Tanmateix, al cap de disset anys de signat l'armistici, quins són els fruits, una mica assaonats, de la gran matança? On és la tan gallejada «llibertat dels pobles»? Certament que algunes nacions oprimides trobaren en ella la llur emancipació; però n'hi ha prou en donar una ullada al mapa per a constatar amb quanta arbitrarietat foren dibuixades de nou les fronteres i quants pobles són encara avui víctimes d'una tutela estranya. On és, per altra part, aquella «abolició dels imperialismes»? Pel contrari, en lloc de desaparèixer els havem vistos ressucitar més amenaçadors que mai, amb noms nous de trinca, amb una disfressa nova, però sempre perseguint els mateixos fins amb idèntics mitjans, que no poden ésser altres que la guerra. I no cal que parlem d'aquella il·lusió pueril que feia pensar a algú que la passada guerra les aboliria totes en el futur. L'experiència d'aquests disset anys de pau armada, en el curs dels quals els pobles no han deixat mai de sotjar-se amb un recel cada dia en augment fins arribar a la crisi angoixosa d'avui, tiren per terra totes les esperances dels qui volien consolidar la pau i la justícia entre els pobles, mitjançant la contundència de les accions armades.

Deu milions de morts; dinou milions de ferits; deu milions de mutilats; nou milions d'orfes... Tota aquesta lletania de dolor per a trobar-nos, al cap de disset anys només, abocats als mateixos perills, amb la mateixa angoixa, amb els mateixos factors en joc que en vigílies de desencadenar-se la més gran de les massacres humanes....

* * *

Aquests milions de vides destruïdes i de llars desfetes, aquests milions d'homes que passen pel món llurs cossos horrosament mutilats, tot el dolor i tota la desesperació que causà la guerra, certament que no són coses que admeten una conversió amb diner. Tot l'or del món plegat no fora prou per ofegar aquest

clam adolorit, aquesta ferida sangonant oberta en el cor i en la carn de la humanitat sofrent.

Però encara hi ha més, que no fou solament aquest l'estrall causat per la passada guerra. Són a la memòria de tothom la immensitat de riqueses destruïdes, una bona part de les quals, al cap de disset anys, hom no ha pogut encara edificar de nou.

I ara, fixat bé, lector. Segons una estadística publicada en el *Journal des mutilés et combattants*, la passada guerra costà als països beligerants no gens menys que la friolera de **deu trillons** de francs. Se t'ha ocorregut alguna vegada calcular tot el que podria fer-se amb una suma de diner semblant?

Tots els Estats—i això ja ve de temps—s'han queixat i continuen queixant-se de l'exigüitat de llurs pressupostos per tal de poder atendre convenientment totes les necessitats públiques. Bé deu ésser això cert, quan encara hi ha tant per fer en els serveis de cultura, higiene, assistència social, obres públiques etc, etc. Però el diner que no es troba per això, el diner que no pot esmerçar-se en el millorament de la condició moral i material dels ciutadans es trobà, durant els anys 1914-1918, per a matar deu milions de persones, per a vestir de dol la meitat de la població d'Europa.

No hi ha prou diners per a construir escoles modernament util·lades i suficients per a instruir i educar tota la població escolar de les diverses nacions; no hi ha prou diners per esmerçar-los en l'enderroc d'aquests barris infectes, vergonya de les grans ciutats, cataus del vici, infecció i misèria, i construir-ne d'altres en el seu lloc que siguin una garantia per la salut i la dignitat de les classes humils que hi sojornen; no hi ha prou diners per a fundar hospitals i sanatoris per a les masses proletàries, com no n'hi ha per a establir-los-hi un retir obligatori decent i immunitzar-les de totes aquelles contingències —malaltia, invalidesa, atur forçós— que constitueixen el negre i angoixós pessebre de tota la seva vida. No, no hi ha prou diners per a tot això, com tampoc n'hi ha